

VYJEDNÁVANIE

VYJEDNÁVAČ

Vyjednávač musí byť:

- Intelektuálne bdely a musí vedieť počúvať - **rozum**
- Emocionálne citlivý a stabilný - **srdce**
- Fyzicky kľudný a nikdy sa

neponáhľa - **telo**

Je treba myslieť strategicky, vnímať citlivo a konať jednoducho (telo, emócie, myseľ).

PRÍPRAVA VYJEDNÁVANIA

Ako vnímame svet

Efektívnosť nášho zmyslového vnímania je takáto:

- 85% vnemov vnímame zrakom
- 11% sluchom
- 3,3% čuchom
- 1,5% hmatom
- 1% chuťou

Vizualizácia musí byť centrálnym bodom našej prípravy na vyjednávanie.

Úspech dosiahneme vtedy, ak vnímanie reality, ktorá je predmetom vyjednávania je v zhode s našim komunikačným partnerom: v racionálnej aj emocionálnej rovine.

Komunikačné typy

Vyjednávanie je vzdelávacím procesom.

- Vizualný: nadpriemerne vníma tvary, pozorný, zapisuje, aktívne reaguje, rušia ho zvuky, neporiadok, pohyb.
- Auditívny: nadpriemerne vníma zvuky, pri učení si sám rozpráva, má rád dialógy, rád poschúcha iných, aj seba.
- Kinestetický: mimoriadne vníma pohyb, učí sa pomocou činností.
- Zmiešaný: nerozhodný

Pamäťová mapa

Pamäťová mapa je:

- Grafickým vyjadrením mentálnych procesov, ktoré prebiehajú v oboch mozgových hemisférach - pravej rozumovej (fakty, analýzy, závery ...) a ľavej emocionálnej (predstavy, obrazy, pocity...).
- Symbióza oboch hemisfér je kreativita.

Pamäťová mapa obsahuje:

- Hlavnú tému
- Podtému
- Závislé veličiny

Pamäťová mapa vo fáze prípravy odhaľuje nejasnosti alebo stratu súvislosti.

Štýl

Človek nielen vníma, ale aj reaguje. Vyjednávanie musí byť pripravené po stránke obsahovej aj formálnej - štýl.

Vyjednávanie nie je klábosenie, ale sleduje špecifický účel.

- Základné dva významy slova - dejový a vzťahový.
- Symetria, kooperácia
- Asymetria, kompetitívny rozhovor
- Téza, antitéza, syntéza

Pri tvorbe slov je nutná:

© RNDr. Marta Krajčiová

- Zrozumiteľnosť
- Stručnosť
- Výstižnosť

VERBÁLNA A NEVERBÁLNA KOMUNIKÁCIA

Nevie v pravý čas prehovoriť, kto nevie v pravý čas mlčať.

Verbálna komunikácia

Rečový prejav má dve dimenzie:

- verbálnu
- neverbálnu

Verbálna komunikácia je mocným, ale nie jediným nástrojom vyjednávania.

Patrí sem aj rétorika, obsahová stránka, zrak.

Pamätáme si:

- 90% ak vnímanie sprevádza činnosť
- 80% ak vnímanie verbalizujeme
- 50% ak vidíme a počujeme

Neúspech vo vyjednávaní spôsobený nedbalou prípravou sa nedá ospravedlniť za žiadnych okolností.

Neverbálna komunikácia

- Komitativna štandardná
- Komitativna vlastná
- Samostatná prezentatívna
- Samostatná ostentatívna

Reč tela

Mimika, gestikulácia, očný kontakt

Interpretácia vzájomného vzťahu:

Proximita

- vzdialenosť medzi účastníkmi rozhovoru, zvyšujeme emocionálne napätie keď sa viac priblížime

Uhol orientácie

- pohyb dopredu - zvýšená koncentrácia, racionálne uvažovanie - racionálna hemisféra
- spätný pohyb - prekvapenie, nesúhlas, emočná hemisféra
- pohyb do strany - nedôvera, pochybnosť

Pozícia

- rozbiť myšlienkový rámec v ktorom sa opevnil partner

Paralingvistika

- prednes rečového prejavu - rýchlosť, výslovnosť, hlasitosť, modulácia, akcent, pauza, výška hlasu

Vonkajší vzhľad

- oblečenie, účes, vzhľad tváre, doplnky

Small talk

Je ľahká spoločenská konverzácia, ktorá sa riadi presnými a prísnymi pravidlami a má špecifickú úlohu

- hlavne v zahajovacej časti obchodného rozhovoru, lebo nám pomáha zorientovať sa v spôsobe neverbálnej komunikácie nášho partnera, ktorej poznanie nám umožní vyvarovať sa chýb v centrálnej časti rozhovoru, napr. rovnovážna pozícia tela - krátkozraký, hluchý ....

Špecifické výrazové kvality

- pohybový, výrazový potenciál

Balet tela a atmosféra jednania

VYJEDNÁVANIE

- zhoda v používaní neverbálnych komunikačných prostriedkov pomáha naladiť účastníkov jednanja na „rovnakú vlnovú dĺžku“.

Dosiahneme to tak, že sa prispôsobíme pohybovému a výrazovému potenciálu

- tým dosiahneme súlad
- opakovanie pohybu
- vyzlečenie saka ....

Rovnovážny stav

- zisťujeme, či racionálna a emocionálna stránka sú v rovnováhe, a ak nie, vieme interpretovať rozdiely

Áno, nie

Áno a nie vyjadrujú mentálnu reakciu, nie pozíciu ich autora. Sú to silné slová. Je dôležité odhadnúť neverbálne prejavy, ktoré ich sprevádzajú. Môžu byť vyslovené s:

Istotou

- priamy očný kontakt, zdvihnutý palec a ukazovák, telo naklonené v smere partnera

Pochybnosťami

- poloha prstov a dlane „domček z kariet“, ruky zložené na prsiach, telo odklonené od partnera

Nerozhodnosťou

- striedanie polohy hlavy z jednej strany na druhú, pohľad mimo priamy smer, časté zmeny polohy tela

Bagatelizáciou

- mávanie rukami z jednej strany na druhú, netrpezlivé kývanie hlavou, rýchle pohyby tela - vrtenie

Nespoľahlivosťou

- vraštenie čela a vertikálne pohyby obočím, hranie s okuliarmi a predmetmi na stole, striedavé pokusy o znehybnenie tela a tváre, úmysel jednať opačne, ako bolo dohodnuté

POČÚVANIE A POROZUMENIE

Komunikácia

Com + unio (latinské slovo) - spojenie v jednote.

- Komunikujeme preto, aby sme sa dorozumeli.
- Je to systémová a účelová činnosť, ktorá používa verbálne a neverbálne komunikačné prostriedky.
- Komunikácia má cieľ a účel.
- Vyjednávanie má nielen vzťahovú, ale hlavne obsahovú rovinu.

5 axióm komunikácie

Človek nemôže nekomunikovať.

Komunikácia má aspekt:

- obsahový
- vzťahový

Povaha vzťahu je určovaná:

- intenciou - ciele, ktoré komunikačný partner sleduje
- interakciou

Komunikácia je tvorená:

- digitálnou
- analógovou modalitou

Medziľudské komunikačné procesy sú:

- symetrické (na rovnakej úrovni)
- komplementárne (rozdielna úroveň)

4 uši

- **Vecný obsah**
- **Vzťah**
- **Výpoveď o osobnosti komunikátora**
- **Apel, cieľ**

Keď ideme do vyjednávaní, musíme si uvedomiť, že základným stavebným kameňom porozumenia je nielen počúvanie, ale tiež skutočné počutie nielen toho, čo prebieha vo vecnej a vzťahovej rovine, ale aj kto a čo je náš partner v komunikácii a aké sú možnosti jeho reakcie na náš cieľ.

4 uši často krát nefungujú v dôležitých jednaniach a to ani na jednej ani na druhej strane.

Aktívne a pasívne počúvanie

Proces počúvania má dve varianty:

- Počúvanie
- Počutie

Porozumenie je výsledkom interpretácie.

Pasívne počúvanie

- Ukladanie informácií do ultrakrátke pamäte.
- Náš partner, okamžite to, čo počuje, púšťa z hlavy.
- Púhe počúvanie alebo videnie sú procesy, ktoré nemusia byť rozhodujúce pre dosiahnutie cieľov vyjednávaní.
- Prejavujú sa takto „aha, uhmmm, ...“

Aktívne počúvanie

- Partner nás nielen počúva, ale aj počuje čo hovoríme.
- Neznamená to však, že ho to zaujíma, že hlboko o tom premýšľa, alebo že sa rozhoduje akceptovať, čo hovoríme, alebo že s nami uzavrie dohodu o ktorú sa usilujeme.

Očakávania

Úspech komunikácie priamo koreluje so stupňom naplnenia očakávania.

Pozitívny vývoj:

- Všetci sa navzájom počujú.
- Všetci počuté podobne interpretujú.
- Očakávania všetkých sa naplňajú.

Problém komunikácie nespočíva ani tak v tom, že je náš partner v komunikácii je iný, ale v tom, ako s týmto fenoménom odlišnosti vieme zaobchádzať.

Skúsený vyjednávač preto vstupuje do vyjednávaní tak, že minimalizuje svoje očakávania a maximalizuje svoju komunikačnú flexibilitu.

Sada kľúčov k porozumeniu

Vzťah medzi podmetom a prísudkom vety:

- Existencia: Výrobná kapacita nestačí držať krok s dopytom.
- Koexistencia: Vy, pán riaditeľ, váš výrobný riaditeľ a ja prediskutujeme možné riešenia.
- Sekvencia: Najprv si preberieme prednosti navrhovaného riešenia a potom prejdeme obchodné podmienky.
- Kauzalita: Zaplatíte síce o niečo viac, ale za to akceptujeme vysoké penále za nedodržanie dodacej lehoty.
- Similarita: Všetci sme sa zhodli na tom, že investícia je nevyhnutná.

Postup na ceste k porozumeniu

VYJEDNÁVANIE

- Od známeho k neznámemu: Podľa vašich slov nestačí vaša výrobná kapacita. Preto hľadáte optimálne riešenie.
- Od zhody ku kontraverzii: Nastal čas pre riešenie. Každé riešenie niečo stojí.
- Od všeobecného k špecifickému: Každá firma chce dlhodobo prosperovať. Existuje niekoľko spôsobov investícií.
- Od prítomnosti k budúcnosti: Vaša firma má silnú pozíciu na trhu. Jej udržanie vyžaduje zvýšenie obratu.

5 základných etáp obchodného jednaní

- Prvý kontakt - fakty, informácie
- Diagnóza potreby - spolupráca
- Prezentácia obchodnej ponuky - prednosti riešenia, potom podmienky
- Vyjednávanie - čo za koľko
- Uzatvorenie jednaní - dohoda, zmluva

Obchodný prípad je až vtedy uzavretý, keď máme podpísanú zmluvu.

OTÁZKY

Otázky

Kontrolu nad priebehom vyjednávania má ten, kto určuje jeho tempo a smer, kto sa pýta.

Otázku kladieme preto, aby sme:

- dostali na ňu odpoveď
- vtiahli partnera do dialógu
- upútali pozornosť
- sledovali dlhodobé ciele

Dielčie ciele

- Psychické pôsobenie: uvoľňovanie napätia, zvyšovanie psychického tlaku.
- Manipulácia s časom: zrýchľovanie a spomaľovanie priebehu vyjednávania, získavanie oddychového času, pozor na monológ - je mrhaním času.
- Organizácia priebehu vyjednávania: špecifikácia tém vyjednávania, stanovenie časového rozvrhu.
- Informácie o partnerovi: osobné informácie, informácie o predstavách, cieľoch, preferenciách.
- Zistenie pravdy: presná diagnóza objektívnej potreby, presné zistenie subjektívnych motivátorov rozhodnutí.
- Príprava na príjem argumentov: prekonávanie námietok, potvrdenie predpokladov.

Druhy otázok

Druhy otázok:

- Zisťovacie (uzavreté): odpoveď - áno, nie
- Doplnňovacie (otvorené): odpoveď - veta

Kritéria:

- Čo nimi sledujeme.
- Aké pôsobenie na partnera v komunikácii môžu vyvolať.

Typy otázok:

- Stimulujúce: Čo tomu ako expert hovoríte ?
- Vylučovacie: Chcete platiť šekom, alebo v hotovosti ?
- Sugestívne: ... snáď by ste nechceli, aby ... ?
- Protioptimistické: Prečo sa na to pýtate ?

- Implikujúce potvrdenie: Rozumiem vám správne, však ...?
- Rekapitulačné/kontrolné/testovacie: Môžem teda uviesť cenu ....
- Rétorické: Ako sa dá takýto projekt zrealizovať ?
- Dvojotázky: Prečo ste si vybrala práčku s dvojbubnom ? Bude vám stačiť jej výkonnosť ?

Prezentačná a cenová pasť

Efektívne vyjednávanie je možné iba vtedy, keď sú známe všetky skutočnosti, ktoré sa týkajú predmetu vyjednávania.

Jednanie je sekvencia 5 etáp, v ktorej má vyjednávanie o cene svoje presne vymedzené miesto. K tomu, aby sme nepreskočili etapy nám slúžia otázky.

Mladí predajcovia robia pri jednaní dve chyby:

Spadnú do cenovej pasce (bod 4)

- Keď zákazník preskočí 3 body postupu.

Spadnú do prezentačnej pasce (bod 3)

- Vyrobiti neskúsený predajca, keď nezistí, čo vlastne zákazník potrebuje.

Záverečné otázky

- Priama žiadosť o zmluvu: Môžeme podpísať zmluvu ?
- Voľba medzi dvomi variantmi: Budeme realizovať variantu A, alebo B ?
- Ponúkame ústupok: Keď splníme túto podmienku, tak sme dohodnutí ?
- Výpočet plusov a mínusov: Prínosy riešenia sú tieto ....
- Zhrnutie: Rada by som zhrnula ....
- Zásadná výhrada: Zisťujeme, že ...
- Posledná otázka: Budeme všetci takto spokojní ?

Hlupák má na všetko odpoveď, odborník sa vie pýtať.

NÁMIETKY

Rozhodovanie

Dobré vyjednávanie poznáte podľa toho, že sa tam nevyjednáva, ale rozhoduje.

Námietka je pozitívny signál, ktorým dávajú účastníci najavo, že chcú rozhodnúť a nevedia ako.

Proces rozhodovania má tieto etapy:

- Vzbudenie záujmu
- Upútanie pozornosti
- Hodnotová analýza

Námietka

Námietka je signál a nemusí byť postojom. To, čo nám chce partner povedať je toto:

- Nevzbudzujete môj záujem. Nezapol funkciu myslenia.
- Neupútali ste moju pozornosť. Nezapol funkciu vnímania.
- Necítim sa dobre. Nenadviazal sa vzťah.

Námietka je súčasne racionálnym aj emocionálnym signálom, ktorým dávajú účastníci vyjednávania najavo, že niektorá z etáp rozhodovania nemôže prebehnúť hladko z dôvodov:

- Nedostatku informácií.
- Nepresvedčivých argumentov.
- Nedobrych vzájomných vzťahov.

VYJEDNÁVANIE

Námietky je treba odzbrojiť, nie negovať. Záleží na tom, ako:

- sa dôkladne pripravíme na vyjednávanie
- dodržiavame argumentačné princípy
- dokážeme dešifrovať signál, ktorý partner prostredníctvom námietky vysiela

Námietka má tieto výhody:

- Časová výhoda
- Vecná výhoda
- Vzťahová výhoda
- Núti k zvýšeniu odbornosti
- Posilňuje sebadôveru a sebadôveru
- Zvyšuje psychickú odolnosť

Najčastejšími námietkami sú tie, ktoré si privolávame sami.

Námietky:

- Čas
- Úžitok
- Cena
- Podmienky
- Okolnosti

Argumentácia

Námietky prekonávame argumentáciou:

- podporujeme svoje tvrdenia
- presvedčame
- vyvraciamy, oslabujeme
- ponúkame pomoc v rozhodovaní
- vyjasňujeme situáciu
- dosahujeme zmenu názoru
- posilňujeme svoju pozíciu

Techniky:

- Čísla, fakty, štatistické údaje
- Normy a pravidlá s obecnou platnosťou
- Skúsenosti vlastné a cudzie
- Tradícia a myšlienkové školy
- Platné poučky
- Autority
- Odvolanie sa na ciele

ZLATÉ PRAVIDLÁ VYJEDNÁVANIA

- Najspoľahlivejším garantom prípravy je jasná hlava.
- Gesto, alebo pohyb obočím majú váhu slova.
- Počúvanie a porozumenie sú základné piliere dorozumenia.
- Kto sa pýta, riadi smer a spád vyjednávania.
- Na ostrú námietku platí pádny argument.

